

INES ŽABEK*, NIKŠA JELOVČIĆ**, VLADIMIR FABER***

Istraživanje stavova policijskih službenika o kvaliteti različitih oblika temeljnog policijskog obrazovanja

Sažetak

Cilj je ovog rada istražiti stavove policijskih službenika o kvaliteti različitih oblika temeljnoga policijskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Ispitanici su u ovom istraživanju predavači i voditelji obrazovnih skupina u Policijskoj školi "Josip Jović" te polaznici redovitoga Dvogodišnjeg srednjoškolskog programa za zanimanje policajac/policajka (2012./2013.) i Programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka (2013./2014.). Podaci su prikupljeni upitnicima: "Usporedba dvogodišnjeg srednjoškolskog programa (2011./2013.) i programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih prekvalifikacija P-9 (2013./2014.)" te "Evaluacijski upitnik – policijski službenici", konstruiranima za potrebe ovog istraživanja.

Dosad u Republici Hrvatskoj nije provedeno slično istraživanje te je ovo istraživanje preduvjet za daljnju dublju analizu radi odabira optimalnog oblika temeljnoga policijskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

U radu se objektivno prikazuje zadovoljstvo pojedinim oblicima obrazovanja te njihovim različitim segmentima: organizacijom, trajanjem, kvalitetom, sadržajem, omjerom teorije, vježbi i školske prakse, kao i zadovoljstvo ukupnom pripremljenošću za rad nakon završena temeljnog policijskog obrazovanja.

Ključne riječi: policija, obrazovanje, stavovi, policijski službenici.

* Ines Žabek, dipl. psih., policijska službenica – psiholog, Služba za razvoj policijskog obrazovanja i nakladničko-knjižničnu djelatnost, Policijska akademija.

** Nikša Jelovčić, prof., policijski službenik – urednik, Služba za razvoj policijskog obrazovanja i nakladničko-knjižničnu djelatnost, Policijska akademija.

*** Vladimir Faber, savjetnik ministra unutarnjih poslova.

1. UVOD

U Europi je danas vidljivo da se policijsko obrazovanje ne provodi po zajednički određenim standardima, ali budući da je ta vrsta obrazovanja specifična u odnosu na druge društvene djelatnosti, može se uočiti da se policijska obuka u svakoj europskoj zemlji temelji na istim principima formiranja i djelovanja policije u skladu s potrebama zajednice (Spahić, 2005).

Temeljna policijska obuka i obrazovanje definiraju se kao prva policijska edukacija, tijekom koje polaznici (civilni) učenjem stječu osnovne policijske kompetencije. Uz uvjet da je to i dalje njihova prva policijska edukacija/obuka, ona se može odvijati na različitim nivoima ili u okviru različitih specijalizacija.¹

Cilj je svake temeljne policijske obuke osposobiti polaznike za samostalno, odgovorno i zakonito obavljanje temeljnih poslova policijskog službenika u skladu s pravilima policijske struke i policijske etike, uz poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda građana te zaštitu drugih Ustavom zaštićenih prava.² Kako je u pravilu riječ o prvom susretu polaznika s tematikom policijskih poslova i zadaća, važno je da ta obuka bude dostatna za samostalno i učinkovito obavljanje posla, ali i dobar temelj za daljnje stručno osposobljavanje, usavršavanje i specijalizaciju te policijski trening budućih policijskih službenika.

1.1. Temeljno policijsko obrazovanje u Republici Hrvatskoj

Policijsko obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji se na konceptu cjeloživotnog učenja³ i obuhvaća temeljno obrazovanje za zanimanje policajac, razne oblike specijalizacije, stručnog osposobljavanja i policijskog treninga te visokoškolsko obrazovanje (Veić, Cajner, 2004.). Policijsko obrazovanje u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o policiji (NN, 34/11., 130/12., 89/14.) i Pravilnikom o policijskom obrazovanju (NN, 34/11.), koji navode da se temeljno obrazovanje za zanimanje policajac provodi sukladno s odredbama Zakona o policiji, zakona kojima se uređuje srednjoškolsko obrazovanje, zakona kojima se uređuje strukovno obrazovanje odraslih te sukladno sa Statutom Policijske akademije i Statutom Policijske škole "Josip Jović". Temeljnim obrazovanjem za zanimanje policajac smatra se redovito srednjoškolsko obrazovanje u 3. i 4. razredu Policijske škole, srednjoškolsko obrazovanje odraslih za zanimanje policajac te temeljni policijski tečaj.

¹ **Basic training** and education is defined as the first police education and training courses for recruits (former civilians) to teach them basic police competencies. This can be done on different levels and it can also be specialised as long as it is their first police education/training. https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/SEPE_Final_Report.pdf

² **Nastavni plan** i program prekvalifikacije za zanimanje policajac/ka; Zagreb, siječanj 2014.

³ **Koncept cjeloživotnog učenja** zamisao je usustavljanja učenja u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno). Učenje je pritom kontinuirani proces u kojem su rezultati i motiviranost pojedinca za učenje u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenima u mlađoj životnoj dobi. Uz koncept cjeloživotnog učenja najčešće se vezuju ciljevi ekonomske prirode, primjerice postizanje veće konkurentnosti i trajne zapošljivosti. S druge strane ne smiju se zanemariti jednako važni ciljevi koji pridonose aktivnijoj ulozi pojedinca u društvu. Ti su ciljevi poticanje društvene uključenosti, razvoj aktivnoga građanstva te razvijanje individualnih potencijala pojedinaca. <http://www.asoo.hr/default.aspx?id=659>

Temeljni policijski tečaj, sukladno sa Zakonom o policiji, organizira se i provodi za zaposlenike Ministarstva unutarnjih poslova koji zbog preraspodjele unutar sustava imaju obvezu osposobljavanja za poslove policijskog službenika te za novoprimitljene zaposlenike koji ulaze u sustav zbog svojih specifičnih stručnih znanja (npr. psiholog, biokemičar i sl.). Kako je riječ o iznimno malom broju polaznika i specifičnim uvjetima, taj oblik obrazovanja nije uključen u ovo istraživanje.

Program redovitoga srednjoškolskog obrazovanja provodio se na Policijskoj akademiji do 2002. godine, kada je Srednja policijska škola prestala s radom te je preimenovana u Policijsku školu. Mogućnost ponovnog uvođenja redovitoga srednjoškolskog obrazovanja vraćena je Zakonom o policiji (NN, 34/11.) i otad do danas po tom je programu svoje obrazovanje završila samo jedna generacija polaznika (2011./2013.).

U vrijeme pisanja rada temeljno policijsko obrazovanje provodilo se *Programom srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka* u 2017./2018. godini u trajanju od 18 mjeseci, što obuhvaća 12 mjeseci obuke u Policijskoj školi i šest mjeseci vježbeničkog staža koji se provodi u policijskim postajama kroz Mentorski program obuke. Mentorski program obuke nije u nadležnosti Policijske škole, već Službe za stručno usavršavanje i specijalizaciju.

Kako se čini da se dosad odluke o uvođenju pojedinih oblika temeljnoga policijskog obrazovanja nisu temeljile na objektivnim procjenama pokazatelja učinkovitosti, a u neformalnim iskazivanjima stavova unutar sustava MUP-a o tom pitanju prisutan je trend pristrane argumentacije, opći cilj ovog istraživanja bio je pridonijeti nepristranoj usporedbi i prikazu stavova policijskih službenika o kvaliteti različitih oblika temeljnoga policijskog obrazovanja u RH, to više što dosad nije napravljena nijedna studija učinkovitosti navedenih programa.

1.2. Usporedba nastavnih programa temeljnoga policijskog obrazovanja u RH

U pripremnom dijelu ovog istraživanja analizirani su dostupni podaci pojedinih programa. Uspoređivani su: satnica programa s posebnim osvrtom na satnicu stručnih predmeta, ukupno trajanje programa, pokazatelji uspjeha te stručna sprema i spol. Temeljem tih podataka konstruirani su i anketni upitnici za ovo istraživanje.

Nastavni programi Dvogodišnjega srednjoškolskog programa 2011./2013. i Programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka 2013./2014. (prekvalifikacija P-9) temeljem kojih se provode obrazovanja za zanimanje policajac verificirana su u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa te Agenciji za strukovno obrazovanje odraslih. U oba su programa definirane istovjetne kompetencije⁴ i ishodi učenja⁵ koji su sukladni s

⁴ **Kompetencije** (engl. *Competences*) jesu znanja i vještine te pripadajuća samostalnost i odgovornost. (Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru NN 22/13. i 41/16.).

⁵ **Ishodi učenja** (engl. *Learning Outcomes*) jesu kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja. (Zakon o HKO-u NN 22/13. i 41/16.).

donesenim Standardom zanimanja⁶ policajac/policajka i Standardom kvalifikacija⁷ policajac/policajka.

Tablica 1.a: Usporedna satnica stručnih predmeta

A. STRUKOVNI PREDMETI					
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.			PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.		
	Broj sati				Broj sati
PREDMET	3. r.	4. r.	UKUPNO	PREDMET	UKUPNO
Integralni trening (taktika)	0	224	224	Integralni trening (SOP)	144
Etika policijskog zvanja	0	32	32	Etika policijskog zvanja	20
Sport i samoobrana	140	128	268	Sport i samoobrana	180
Pol. naoružanje i gađanje	70	128	198	Pol. naoružanje i gađanje	160
Policijske ovlasti	70	0	70	Policijske ovlasti	180
Informacijski sustav MUP-a	0	32	32	Informacijski sustav MUP-a	40
Ustav RH i ljudska prava	35	0	35	Ustav RH, pravo EU-a i ljudska prava	40
Kazneno pravo	70	0	70	Kazneno pravo	80
Prekršajno pravo	70	0	70	Prekršajno pravo	120
Sigurnost u prometu	70	0	70	Sigurnost u prometu	120
Psihologija i komunikologija	0	32	32	Psihologija	80
Kriminalistika	70	64	134	Kriminalistika	80
Org. i povijest policije	35	0	35	/	0
Policijsko pravo	0	64	64	/	0
/	/	/	0	Integralni trening	20
/	/	/	0	Kriminalistička prevencija	27
/	/	/	0	Administrativni stil i javna komunikacija	40
UKUPNO SATI A.			1334	UKUPNO SATI A.	1331

Uvidom u nastavne programe (tablica 1.a) uočava se brojčana izjednačenost nastavnih sati stručnih predmeta u oba oblika obrazovanja (srednjoškolski program 1334 sata, a prekvalifikacija 1331 sat). Dodaju li se tomu i stručni seminari (tablica 1b.) u ukupnom trajanju od 113 školskih sati, Program srednjoškolskog obrazovanja odraslih ima ukupno 1444 sati nastave stručnih predmeta.

⁶ **Standard zanimanja** (engl. *Occupational Standard*) jest popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje. (Zakon o HKO-u NN 22/13. i 41/16.).

⁷ **Standard kvalifikacije** (engl. *Qualification Standard*) jest sadržaj i struktura određene kvalifikacije. Uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje razine, obujma i profila kvalifikacije te podatke koji su potrebni za osiguravanje i unapređenje kvalitete standarda kvalifikacije. (Zakon o HKO-u NN 22/13. i 41/16.).

Tablica 1.b: Usporedna satnica seminara i općeobrazovnih predmeta

A1. SEMINARI			
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.			PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.
	<i>Broj sati</i>		<i>Broj sati</i>
PREDMET			UKUPNO
/	0	Računalna daktilografija s osnovama uredskog poslovanja	70
/	0	Osnove gašenja požara	8
/	0	Prva medicinska pomoć	20
/	0	Rad na TETRA sustavu	10
/	0	Nedopušteno trgovanje ljudima	5
UKUPNO SATI A1.	0	UKUPNO SATI A1.	113
UKUPNO SATI A+A1			
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.			PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.
1334			1444

B. OPĆEOBRAZOVNI PREDMETI					
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.				PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.	
	<i>Broj sati</i>			<i>Broj sati</i>	
PREDMET	3. r.	4. r.	UKUPNO	PREDMET	UKUPNO
Strani jezik	105	96	201	Strani jezik	120
Hrvatski jezik	140	128	268	/	0
Matematika	70	64	134	/	0
Psihologija	70	0	70	/	0
Informatika	70	0	70	/	0
Vjeronauk/Etika	35	32	67	/	0
UKUPNO SATI B.			810	UKUPNO SATI B.	120

C. ŠKOLSKA PRAKSA	
BROJ SATI	
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.	PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.
120	120

UKUPNO SATI A+A1+B+C	
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.	PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.
2264	1684

Kako je u Dvogodišnjem srednjoškolskom programu riječ o 3. i 4. razredu srednje škole, on uključuje i općeobrazovne predmete (Hrvatski jezik, strani jezik, Matematika, Psihologija, Informatika i Vjeronauk/Etika) u trajanju od 810 sati, dok je strani jezik policijske struke u Programu srednjoškolskog obrazovanja odraslih zastupljen sa 120 sati. Nadalje, oba su programa imala stručnu praksu u trajanju od 120 sati, što u konačnici dovodi do satnice ukupnog trajanja programa od 2264 sata za Dvogodišnji srednjoškolski program i 1684 sata za Program srednjoškolskog obrazovanja odraslih.

Obrazovanje u oba programa završava obranom završnog rada u skladu s odredbama Pravilnika o izradbi i obrani završnog rada (NN, 118/09.), a Policijska škola u obvezi je za polaznike Dvogodišnjeg srednjoškolskog programa organizirati i provesti postupak provedbe državne mature.

Tablica 2: Vremensko trajanje programa

SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.	
3. RAZRED	4. RAZRED
3. 9. – 22. 12. 2011. prvo obrazovno razdoblje	3. 9. – 21. 12. 2012. prvo obrazovno razdoblje
23. 12. 2011. – 13. 1. 2012. zimski odmor	24. 12. 2012. – 11. 1. 2013. zimski odmor
16. 1. 2012. početak drugoga obrazovnog razdoblja	14. 1. 2013. početak drugoga obrazovnog razdoblja
2. 4. – 6. 4. 2012. proljetni odmor	25. 3. 2013. – 29. 3. 2013. proljetni odmor
15. 6. 2012. završetak drugoga obrazovnog razdoblja	17. 5. 2013. završetak drugoga obrazovnog razdoblja
18. 6. – 6. 7. 2012. školska praksa	21. 5. – 11. 6. 2013. ljetni ispitni rok državne mature
	12. 6. 2013. ljetni rok za obranu završnih radova
	27. 8. – 12. 9. 2013. jesenski ispitni rok državne mature
UKUPNO TRAJANJE	741 dan

PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.	
2. 9. – 20. 12. 2013. prvo obrazovno razdoblje	
2. – 22. 12. 2013. školska praksa	
23. 12. 2013. – 3. 1. 2014. zimski odmor	
7. 1. – 11. 7. 2014. drugo obrazovno razdoblje	
14. 7. 2014. ljetni rok obrane završnih radova	
4. 9. 2014. jesenski rok obrane završnih radova	
UKUPNO TRAJANJE	368 dana

Ukupno vremensko trajanje (tablica 2.) Dvogodišnjeg srednjoškolskog programa (3. rujna 2011. – 12. rujna 2013.) jest 740 dana, a trajanje Programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka (2. rujna 2013. – 4. rujna 2014.) jest 368 dana.

Tablica 3: Usporedni pokazatelji uspjeha na programima

USPOREDNI POKAZATELJI	SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.				PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.		
	3. r.	4. r.					
BROJ POLAZNIKA	Ukupno na početku	339	326		324		
	Broj odustajanja	12	1		13		
	Broj naknadno upisanih	0	0		12		
	Ukupno na kraju	327	325		323		
IZOSTANCI	Opravdani	22908	19587		18736		
	Neopravdani	63	113		11		
	Ukupno	22971	19700		18747		
USPJEH IZ NASTAVNIH PREDMETA	Nedovoljan	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	Dovoljan	2	0,6 %	0	0 %	0	0 %
	Dobar	115	35,2 %	91	27,9 %	27	8,4 %
	Vrlo dobar	154	47,1 %	185	56,7 %	215	66,6 %
	Odličan	56	17,1 %	50	15,3 %	81	25,1 %
PROSJEK KLASE IZ NASTAVNIH PREDMETA	3,70		3,72		4,01		
PROSJEK KLASE IZ ZAVRŠNIH RADOVA	/		4,56		4,709		

Kad se promatraju usporedni rezultati polaznika oba oblika obrazovanja (tablica 3), može se uočiti istovjetan broj odustajanja, veći broj neopravdanih sati kod polaznika srednjoškolskog programa te nešto bolji konačni uspjeh polaznika prekvalifikacije.

Zbog postojanja rang-liste kandidata za upis na Program srednjoškolskog obrazovanja odraslih formirane u okviru sustava bodovanja tijekom selekcijskog postupka, nakon odustajanja pojedinih polaznika bilo je moguće naknadno upisati još 12 polaznika, čime je njihov ukupan broj zadržan u željenim okvirima.

Prosječne ocjene završnih radova za oba su oblika obrazovanja vrlo visoke i iznose 4,56 za srednjoškolski program te 4,71 za program prekvalifikacije.

Tablica 4: Stupnjevi obrazovanja

	BROJ POLAZNIKA	ZAVRŠEN VIŠI STUPANJ OBRAZOVANJA	UPISAN VIŠI STUPANJ OBRAZOVANJA
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.	325	-	-
PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.	323	53	89

Tablica 5: Spol

	BROJ POLAZNIKA	MUŠKO	ŽENSKO
SREDNJOŠKOLSKI PROGRAM 2011./2013.	325	271	54
PREKVALIFIKACIJA 2013./2014.	323	270	53

Kad se promatra obrazovna struktura polaznika (tablica 5) u programu prekvalifikacije, može se uočiti da 53 polaznika ima završen viši stupanj obrazovanja od potrebnog te da 89 polaznika pohađa ili je pohađalo takav oblik obrazovanja. Takva je razlika određena i samom različitom prirodom ovih dvaju oblika obrazovanja uzimajući u obzir da je s jedne strane riječ o nastavku redovitoga srednjoškolskog obrazovanja, a s druge strane o prekvalifikaciji za osobe koje su završile srednjoškolsko obrazovanje. Po spolu su polaznici u oba obrazovna oblika gotovo identični, s omjerom od 83 % muškaraca i 17 % žena.

Iz promatranih usporednih podataka vidljivo je da ne postoje bitna i značajna odstupanja u broju nastavnih sati stručnih predmeta u oba oblika obrazovanja ili u konačnom uspjehu iskazanom prosječnim ocjenama. Jedina je značajna razlika vrijeme trajanja programa, odnosno dvostruko duže trajanje programa srednjoškolskog obrazovanja, a to u konačnici polaznicima srednjoškolskog programa daje mogućnost fleksibilnijeg određivanja dnevnog raspored opterećenja nastavnim programom

2. METODE RADA

Ovo je istraživanje provedeno kao pilot-istraživanje jer se usporedba ograničava samo na neke najvažnije parametre (ishode učenja, zadovoljstvo programima, pripremljenost za posao) i kvantitativnu metodologiju, kako bi se vidjelo ima li potrebe za daljnjim istraživanjima i analizama (*cost benefit*, kvalitativne analize).

2.1. Anketiranje predavača i voditelja obrazovnih skupina

U prvom dijelu ovog pilot-istraživanja (rujan 2016.) ispitano je 30 predavača i 12 voditelja obrazovnih skupina Policijske škole "Josip Jović". Kriterij za odabir ispitanika bio

je njihov rad s oba naraštaja polaznika. Upitnik "Usporedba dvogodišnjeg srednjoškolskog programa (2011./2013.) i programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih prekvalifikacija P-9 (2013./2014.)" konstruiran za potrebe ovog istraživanja (Jelovčić i Žabek, 2016.) sadrži 19 pitanja kojima se ispituju stupnjevi zadovoljstva pojedinim programom i osobni stavovi ispitanika o kvaliteti nastavnih programa. U daljnjoj obradi rezultata predavači i voditelji obrazovnih skupina promatrani su kao jedinstven uzorak jer su i jedni i drugi dio jedinstvenoga obrazovnog procesa obuke.

Tablica 6: Opis uzorka prvog dijela istraživanja

	Frekvencija	Postotak
Predavač/ica	30	71,4
Voditelj/ica	12	28,6
Ukupno	42	100,0

2.2. Anketiranje policijskih službenika

U drugom dijelu pilot-istraživanja (rujan – listopad 2016.) ispitano je 218 policijskih službenika u šest policijskih uprava, i to u PU zagrebačkoj, PU primorsko-goranskoj, PU karlovačkoj, PU sisačko-moslavačkoj, PU ličko-senjskoj i PU bjelovarsko-bilogorskoj.

"Evaluacijski upitnik – policijski službenici" (Jelovčić i Žabek, 2016.) ispunilo je 100 polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja (2011./2013.) (u daljnjem tekstu: polaznici programa srednjoškolskog obrazovanja) te 118 polaznika Programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka u 2013./2014. (u daljnjem tekstu: polaznici prekvalifikacije P-9). Evaluacijski upitnik, također konstruiran za potrebe ovog istraživanja, sastoji se od 10 pitanja koja ispituju stupanj zadovoljstva nastavnim programom koji su ispitanici pohađali u Policijskoj školi "Josip Jović" te njihove procjene o tome koliko su ih pojedini nastavni programi pripremili za posao policijskog službenika. Uvjet za odabir ispitanika u drugom dijelu istraživanja bio je odrađen vježbenički staž, odnosno minimalno šestomjesečno radno iskustvo.

Važno je napomenuti da je generacija polaznika Programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka u 2013./2014. bila iznadprosječna prema kriterijima određenim za postupak selekcije jer su odabrani između vrlo velikog ukupnog broja prijavljenih (više od 7000). No, budući da su se jedino ove odabrane generacije polaznika dvaju različitih oblika temeljnoga policijskog obrazovanja preklapale tijekom procesa obuke, smatrano je važnim i jedne i druge uključiti u istraživanje. Prilikom odabira uzorka vodila se briga o zastupljenosti ispitanika iz četiri kategorije policijskih uprava.

Tablica 7: Opis uzorka drugog dijela istraživanja

	Kategorija PU	Frekvencija	Postotak
PU zagrebačka	I.	92	42,2
PU primorsko-goranska	II.	50	22,9
PU karlovačka	III.	20	9,2
PU sisačko-moslavačka	III.	27	12,4
PU ličko-senjska	IV.	20	9,2
PU bjelovarsko-bilogorska	IV.	9	4,1
Ukupno		218	100,0

3. REZULTATI

3.1. Anketiranje predavača i voditelja obrazovnih skupina

Dobiveni podaci analizirani su na deskriptivnoj razini.

Na pitanje "Kojim ste nastavnim programom u cjelini zadovoljniji?" dobivena je ujednačena raspodjela odgovora, pa je tako 35,7 % ispitanika zadovoljnije dvogodišnjim srednjoškolskim programom, dok je 33,3 % ispitanika zadovoljnije nastavnim programom prekvalifikacije. Nešto više od četvrtine ispitanika (26,2 %) podjednako je zadovoljno obama programima.

Tablica 8: Zadovoljstvo nastavnim programom u cjelini

Kojim ste nastavnim programom u cjelini zadovoljniji?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjim srednjoškolskim programom	15	35,7
Prekvalifikacijom P-9	14	33,3
Obama programima podjednako	11	26,2
Ne znam	2	4,8
Ukupno	42	100,0

Od ispitanika se tražilo da objasne razloge svojega većeg ili jednakog zadovoljstva u odnosu na oba promatrana programa. Oni koji su iskazali višu razinu zadovoljstva dvogodišnjim srednjoškolskim programom istaknuli su sljedeće razloge: duže trajanje školovanja i time više vremena za usvajanje teorijskih i praktičnih sadržaja, mlađa dob polaznika (lakša mogućnost usmjeravanja) te činjenica da polaznici nakon završetka školovanja imaju samo jedno zanimanje.

Ispitanici koji prednost daju prekvalifikaciji P-9 objašnjavaju to sljedećim razlozima: veća motivacija polaznika, prikladnija dob polaznika i visok stupanj emocionalne zrelosti te bolja komunikacija, odgovornost i radne navike koje olakšavaju usvajanje znanja.

Naposljetku, oni ispitanici koji su podjednako zadovoljni obama promatranim nastavnim programima kao glavne razloge svog stava navode da je to zato što oba programa obuhvaćaju iste nastavne sadržaje i ispunjavaju isti cilj.

Tablica 9: Ispunjavanje ciljeva nastavnog programa

Koji nastavni program po Vašem mišljenju bolje ispunjava svoj zadani cilj?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnji srednjoškolski program	15	35,7
Prekvalifikacija P-9	14	33,3
Oba programa podjednako	12	28,6
Ne znam	1	2,4
Ukupno	42	100,0

Raspodjela odgovora vezanih uz ispunjavanje ciljeva nastavnog programa (tablica 9) gotovo je istovjetna raspodjeli odgovora koji se odnose na zadovoljstvo nastavnim programom u cjelini (tablica 8), no s razlikom da je frekvencija odgovora "oba programa podjednako" povećana za jedan.

Tablica 10: Kvaliteta sadržaja pojedinih programa

Koji nastavni program ima bolju kvalitetu sadržaja?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnji srednjoškolski program	18	42,9
Prekvalifikacija P-9	9	21,4
Oba programa podjednako	14	33,3
Ne znam	1	2,4
Ukupno	42	100,0

Ispitanici (42,9 %) smatraju da je kvaliteta sadržaja dvogodišnjega srednjoškolskog programa bolja, ali i značajan broj ispitanika (33,3 %) iskazuje mišljenje da je kvaliteta sadržaja u oba oblika obrazovanja podjednaka.

Tablica 11: Omjer teorije, vježbe i školske prakse

Koji nastavni program ima bolji omjer teorije, vježbe i školske prakse?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnji srednjoškolski program	20	47,6
Prekvalifikacija P-9	11	26,2
Oba programa podjednako	9	21,4
Ne znam	2	4,8
Ukupno	42	100,0

Na pitanje "Koji nastavni program po Vašem mišljenju ima bolji omjer teorije, vježbe i školske prakse?" gotovo polovica ispitanika (47,6 %) odabrala je dvogodišnji srednjoškolski program kao program s boljim omjerom.

Tablica 12: Opći predmeti u programima

Smatrate li potrebnim uključenost općih predmeta u program obrazovanja za zanimanje policajac/ka?	Frekvencija	Postotak
Da	24	58,5
Ne	10	24,4
Ne znam	7	17,1
Ukupno	41	100,0
Bez odgovora	1	

Većina ispitanika (58,5 %) smatra da je poželjna uključenost općih predmeta u program obrazovanja za zanimanje policajac/ka. U opisnom dijelu odgovora argumente za uključivanje općih predmeta, većinom nastave hrvatskoga jezika, nalaze u potrebi "povećanja razine komunikacije s građanima", odnosno u tvrdnjama kao što je: "Pismenost i poznavanje jezika je stvar opće kulture, policajac predstavlja državu."

Tablica 13: Pripremljenost za rad općenito

Polaznici kojeg programa su općenito bolje pripremljeni za rad u budućem zanimanju?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	12	28,6
Prekvalifikacije P-9	16	38,1
Podjednako	12	28,6
Ne znam	2	4,8
Ukupno	42	100,0

Dobiveni rezultati upućuju na to da ispitanici većinom (38,1 %) smatraju kako su polaznici Prekvalifikacija bolje pripremljeni za rad u budućem zanimanju, a podjednak broj ispitanika (28,6 %) smatra da su bolji polaznici Dvogodišnjega srednjoškolskog programa ili podjednako i jedni i drugi.

Tablica 14: Pripremljenost za rad – teorijska znanja

Polaznici kojeg programa su bolje pripremljeni za rad na temelju usvojenog teorijskog znanja?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	21	50,0
Prekvalifikacije P-9	12	28,6
Podjednako	8	19,0
Ne znam	1	2,4
Ukupno	42	100,0

Tablica 15: Pripremljenost za rad – praktična znanja i vještine

Polaznici kojeg programa su bolje pripremljeni za rad na temelju usvojenog praktičnog znanja i vještina u postupanjima?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	17	40,5
Prekvalifikacije P-9	12	28,6
Podjednako	11	26,2
Ne znam	2	4,8
Ukupno	42	100,0

Vezano uz pripremljenost za rad na temelju usvojenoga teorijskog znanja, polovica ispitanika (50 %) smatra da su polaznici dvogodišnjega srednjoškolskog programa bolje teorijski pripremljeni, dok su kod pitanja o pripremljenosti za rad na temelju usvojenoga praktičnog znanja i vještina u postupanjima nešto manje (40,5 %) skloni toj tvrdnji.

Ako se povuče usporedba s tablicom 13, može se uočiti da je unatoč tomu što većinom od 38,1 % smatraju polaznike prekvalifikacije općenito bolje pripremljenima za rad, kad pripremljenost raščlane na teorijsku i praktičnu, u oba pitanja prednost daju polaznicima dvogodišnjega srednjoškolskog programa.

Tablica 16: Važnost dobi polaznika

Je li važna dob u kojoj polaznici započinju obrazovanje za zanimanje policajac/ka?	Frekvencija	Postotak
Da	33	80,5
Ne	7	17,1
Ne znam	1	2,4
Ukupno	41	100,0
Bez odgovora	1	

Tablica 17: Dob polaznika – predavači i voditelji

Je li bolje da su polaznici mlađi ili stariji kad se uključuju u obrazovanje za zanimanje policajac/ka?	Frekvencija	Postotak
Mlađi (Dvogodišnji srednjoškolski program)	14	34,1
Stariji (Prekvalifikacija P-9)	17	41,5
Svejedno	8	19,5
Ne znam	2	4,9
Ukupno	41	100,0
Bez odgovora	1	

Velika većina ispitanika (80,5 % ispitanika) smatra da je dob u kojoj polaznici započinju obrazovanje za zanimanje policajac/ka važna.

Kad se ispituje je li bolje da su polaznici mlađi ili stariji kad se uključuju u obrazovanje za zanimanje policajac/ka, dobivena preferencija odnosi se na starije dobne skupine (41,5 % ispitanika), ali i značajan broj onih koji misle da je bolje da su polaznici mlađi (34,1 %).

Tablica 18: Stupanj motivacije

Polaznici kojeg programa imaju viši stupanj motivacije?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	19	47,5
Prekvalifikacije P-9	16	40,0
Ne znam	5	12,5
Ukupno	40	100,0
Bez odgovora	2	

Tablica 19: Sposobnost komunikacije

Polaznici kojeg programa imaju bolju sposobnost komunikacije?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	11	28,2
Prekvalifikacije P-9	25	64,1
Ne znam	3	7,7
Ukupno	39	100,0
Bez odgovora	3	

Tablica 20: Stupanj emocionalne zrelosti

Polaznici kojeg programa imaju viši stupanj emocionalne zrelosti?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	1	2,6
Prekvalifikacije P-9	35	89,7
Ne znam	3	7,7
Ukupno	39	100,0
Bez odgovora	3	

Tablica 21: Sposobnost usvajanja sadržaja

Polaznici kojeg programa imaju bolju sposobnost usvajanja sadržaja?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	24	60,0
Prekvalifikacije P-9	13	32,5
Ne znam	3	7,5
Ukupno	40	100,0
Bez odgovora	2	

Tablica 22: Atmosfera na nastavnom satu

Tijekom provođenja kojeg programa je bila bolja atmosfera na nastavnom satu?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	12	30,8
Prekvalifikacije P-9	22	56,4
Ne znam	5	12,8
Ukupno	39	100,0
Bez odgovora	3	

Tablica 23: Stupanj kohezije grupe

Polaznici kojeg programa su pokazali viši stupanj kohezije grupe?	Frekvencija	Postotak
Dvogodišnjega srednjoškolskog programa	15	37,5
Prekvalifikacije P-9	17	42,5
Ne znam	8	20,0
Ukupno	40	100,0
Bez odgovora	2	

Setom pitanja (tablice 18 – 23) od ispitanika je traženo da se "Uspoređujući polaznike oba nastavna programa, a prema dosadašnjem iskustvu" odluče za jedan od ponuđenih odgovora za svaku varijablu koja opisuje polaznike. Iz rezultata je vidljivo kako ispitanici ukazuju na to da su polaznici dvogodišnjega srednjoškolskog programa nešto motiviraniji (47,5 %) te da imaju bolju sposobnost usvajanja sadržaja (60 %), a da polaznici prekvalifikacije imaju bolju sposobnost komunikacije (64,1 %) i viši stupanj emocionalne zrelosti (89,7 %). Nadalje smatraju da je bolja atmosfera na nastavnom satu bila kod polaznika prekvalifikacije (56,4 %) te da se minimalno viši stupanj kohezije grupe javlja kod polaznika prekvalifikacije (42,5 %).

Tablica 24: Drugo zanimanje – predavači i voditelji

Činjenica da polaznici prekvalifikacije P-9, za razliku od polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog programa, imaju još jedno zanimanje jest...	Frekvencija	Postotak
pozitivna	25	59,5
negativna	8	19,0
ne znam	9	21,4
Ukupno	42	100,0

Većina ispitanika (59,5 %) pozitivnom ocjenjuje činjenicu da polaznici prekvalifikacije P-9, za razliku od polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog programa, imaju još jedno zanimanje. U opisnom dijelu odgovora ispitanici su iznijeli razloge za svoj odabir, a bit dvojbe najbolje se vidi u konstataciji: "Pozitivno je za njih jer posjeduju i znanja iz nekih drugih

područja – širina gledanja na život. Negativno je za sustav MUP-a zato što u svakom trenutku tu osobu može 'izgubiti'."

Oni koji činjenicu da polaznici prekvalifikacije P-9, za razliku od polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog programa, imaju još jedno zanimanje smatraju pozitivnom, istaknuli su sljedeće razloge: prethodno stečena znanja i iskustva polaznicima olakšavaju usvajanje novih znanja i budući rad, polaznici imaju veći opseg općeg i stručnog znanja te im još jedno zanimanje omogućuje izbor, osposobljenost za život i rad i nakon eventualnog prestanka službe u MUP-u. Ispitanici koji takvu činjenicu smatraju negativnom svoj izbor u opisnom dijelu argumentiraju mišljenjem kako polaznici zbog toga "imaju mogućnost lakšeg napuštanja službe jer imaju dva zanimanja", a smatraju da su "polaznici motiviraniji za rad i pokazuju veću privrženost službi kad imaju samo jedno zanimanje".

Tablica 25: Promjena nastavnog programa

Postoji li potreba za promjenom nastavnog programa obrazovanja za zanimanje policajac/ka?	Frekvencija	Postotak
Da	24	57,1
Ne	10	23,8
Ne znam	8	19,0
Ukupno	42	100,0

Rezultati pokazuju da 57,1 % ispitanika smatra kako postoji potreba za promjenom nastavnog programa obrazovanja za zanimanje policajac/ka, a u opisnom dijelu kao razloge navode: potrebu za više praktičnih vježbi i situacijske nastave, premalu satnicu da se odrade predviđeni nastavni sadržaji te nužnost usklađivanja programa s potrebama na terenu.

Tablica 26: Nadzor Mentorskog programa obuke

Treba li Mentorski program obuke biti pod nadležnošću Policijske škole u smislu nadzora nad izvođenjem programa?	Frekvencija	Postotak
Da	25	59,5
Ne	6	14,3
Ne znam	11	26,2
Ukupno	42	100,0

Većina ispitanika (59,5 %) smatra da bi Mentorski program obuke trebao biti pod nadležnošću Policijske škole kao sastavni dio policijske obuke, a Policijska škola trebala bi imati "nadzor u smislu direktnog uvida u rad i utjecaj s ciljem postizanja boljih ishoda učenja te primjene naučenog sadržaja" i mogućnost "da se napravi evaluacija provođenja programa". S druge strane, oni koji smatraju da predmetni program ne bi trebao biti pod nadležnošću Policijske škole to obrazlažu činjenicom da su vježbenici u radnom odnosu, pa nadležnost Policijske škole tu završava te da mentori iz PU imaju više iskustva na terenu.

3.2. Anketiranje policijskih službenika

Tablica 27: Zadovoljstvo nastavnim programom u cjelini

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika NASTAVNIM PROGRAMOM U CJELINI	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	1	1,0	1	0,8
Donekle nezadovoljan/na (2)	3	3,0	3	2,5
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	24	24,0	26	22,0
Donekle zadovoljan/na (4)	41	41,0	62	52,5
U potpunosti zadovoljan/na (5)	31	31,0	26	22,0
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,97$ SD = 0,92		$\bar{X} = 3,92$ SD = 0,77	

U odgovorima na pitanje 'Koliko ste u cjelini zadovoljni nastavnim programom koji ste pohađali u Policijskoj školi "Josip Jović" vidi se da je čak 71 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 77,5 % polaznika prekvalifikacije donekle ili u potpunosti zadovoljno nastavnim programom u cjelini. Treba izdvojiti i podatak da je samo 1 % polaznika srednjoškolskog obrazovanja i 0,8 % polaznika prekvalifikacije u potpunosti nezadovoljno nastavnim programom u cjelini. Prosječna je ocjena programa 3,97 za program srednjoškolskog obrazovanja i 3,92 za program prekvalifikacije.

Tablica 28: Zadovoljstvo duljinom nastavnog programa

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika DULJINOM nastavnog programa	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	3	3,0	1	0,8
Donekle nezadovoljan/na (2)	6	6,0	7	5,9
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	24	24,0	35	29,7
Donekle zadovoljan/na (4)	35	35,0	45	38,1
U potpunosti zadovoljan/na (5)	32	32,0	30	25,4
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,66$ SD = 0,91		$\bar{X} = 3,62$ SD = 0,83	

Tablica 29: Zadovoljstvo organizacijom nastavnog programa

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika ORGANIZACIJOM nastavnog programa	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	1	1,0		
Donekle nezadovoljan/na (2)	8	8,0	9	7,6
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	34	34,0	44	37,3
Donekle zadovoljan/na (4)	38	38,0	48	40,7
U potpunosti zadovoljan/na (5)	19	19,0	17	14,4
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,66$ SD = 0,91		$\bar{X} = 3,62$ SD = 0,83	

Tablica 30: Zadovoljstvo kvalitetom nastavnog programa

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika KVALITETOM nastavnog programa	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	1	1,0		
Donekle nezadovoljan/na (2)	7	7,0	8	6,8
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	31	31,0	37	31,4
Donekle zadovoljan/na (4)	38	38,0	58	49,2
U potpunosti zadovoljan/na (5)	23	23,0	15	12,7
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,75$ SD = 0,93		$\bar{X} = 3,68$ SD = 0,78	

Tablica 31: Zadovoljstvo postizanjem ishoda učenja

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika POSTIZANJEM ISHODA UČENJA	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	2	2,0	1	0,8
Donekle nezadovoljan/na (2)	7	7,0	15	12,7
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	32	32,0	32	27,1
Donekle zadovoljan/na (4)	33	33,0	52	44,1
U potpunosti zadovoljan/na (5)	26	26,0	18	15,3
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,74$ SD = 0,99		$\bar{X} = 3,60$ SD = 0,93	

Tablica 32: Zadovoljstvo dinamikom nastavnog programa

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika DINAMIKOM NASTAVNOG PROGRAMA	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Bez odgovora			1	0,8
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	2	2,0	1	0,8
Donekle nezadovoljan/na (2)	4	4,0	14	11,9
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	31	31,0	42	35,6
Donekle zadovoljan/na (4)	43	43,0	48	40,7
U potpunosti zadovoljan/na (5)	20	20,0	12	10,2
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,75$ SD = 0,89		$\bar{X} = 3,45$ SD = 0,92	

Tablica 33: Zadovoljstvo omjerom teorije, vježbe i školske prakse

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika OMJEROM TEORIJE, VJEŽBE I ŠKOLSKE PRAKSE	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	2	2,0	1	0,8
Donekle nezadovoljan/na (2)	4	4,0	1	0,8
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	31	31,0	14	11,9
Donekle zadovoljan/na (4)	43	43,0	42	35,6
U potpunosti zadovoljan/na (5)	20	20,0	48	40,7
Ukupno	100	100,0	12	10,2
	$\bar{X} = 3,23$ SD = 1,14		$\bar{X} = 3,27$ SD = 1,10	

Setom od šest pitanja od ispitanika je traženo da procijene svoj stupanj zadovoljstva sljedećim komponentama: duljina nastavnog programa, organizacija nastavnog programa, kvaliteta sadržaja nastavnog programa, postizanje ishoda učenja, dinamika nastavnog programa te omjer teorije, vježbe i školske prakse. Dobivene prosječne ocjene kreću se u rasponu od 3,23 (omjer teorije, vježbe i školske prakse kod polaznika srednjoškolskog obrazovanja) do 3,75 (kvaliteta i dinamika nastavnog programa kod polaznika srednjoškolskog obrazovanja). Dobiveni rezultati pokazuju da su polaznici srednjoškolskog obrazovanja zadovoljniji u 5 od 6 područja, a polaznici prekvalifikacije samo u jednom (omjerom teorije, vježbe i školske prakse).

Tablica 34: Procjena vlastite općenite pripremljenosti za rad

Procjena vlastitog STUPNJA OPĆENITE PRIPREMLJENOSTI ZA RAD na početku vježbeničkog staža	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
U potpunosti nepripremljen/na (1)	4	4,0	3	2,5
Donekle nepripremljen/na (2)	10	10,0	12	10,2
Ni pripremljen/na ni nepripremljen/na (3)	34	34,0	46	39,0
Donekle pripremljen/na (4)	38	38,0	48	40,7
U potpunosti pripremljen/na (5)	14	14,0	9	7,6
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} = 3,48$ SD = 0,99		$\bar{X} = 3,41$ SD = 0,87	

Tablica 35: Deskriptivna statistika za procjenu stupnja općenite pripremljenosti za rad

Deskriptivna statistika za procjenu stupnja općenite pripremljenosti za rad na početku vježbeničkog staža s obzirom na klasu ispitanika	N	\bar{X}	Sd	Pogreška
Srednjoškolski program 2011./2013.	100	3,48	0,990	0,099
Prekvalifikacija 2013./2014.	118	3,41	0,870	0,080
Ukupno	218	3,44	0,925	0,063

Tablica 36: Analiza varijance za procjenu stupnja općenite pripremljenosti za rad

Analiza varijance za procjenu stupnja općenite pripremljenosti za rad na početku vježbeničkog staža s obzirom na klasu ispitanika	Suma kvadrata	df	Srednji kvadrat	F	p
Između grupa	0,290	1	0,290	0,338	0,562
Unutar grupa	185,435	216	0,858		
Ukupno	185,725	217			

Na početku vježbeničkog staža 52 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 48,3 % polaznika programa prekvalifikacije procjenjuje se donekle ili u potpunosti pripremljeno za rad. Nešto više od jedne trećine polaznika obaju programa svoju pripremljenost ocjenjuje s ni pripremljen/na ni nepripremljen/na.

Prosječna ocjena stupnja općenite pripremljenosti za rad polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja ($\bar{X} = 3,48$; SD = 0,99) veća je nego kod polaznika programa prekvalifikacije ($\bar{X} = 3,41$; SD = 0,87), no rezultat analize varijance (F = 0,338; p > 0,05) pokazuje da među navedenim grupama ispitanika nema statistički značajne razlike.

Tablica 37: Pripremljenosti za rad temeljem teorijskih znanja

Mišljenje policijskih službenika o tome jesu li im TEORIJSKA ZNANJA stečena tijekom školovanja omogućila dovoljnu pripremljenost za rad	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Da	43	43,0	46	39,0
Ne	41	41,0	59	50,0
Ne znam	16	16,0	13	11,0
Ukupno	100	100,0	118	100,0

Tablica 38: Pripremljenosti za rad temeljem praktičnih znanja i vještine u postupanjima

Mišljenje policijskih službenika o tome jesu li im PRAKTIČNA ZNANJA I VJEŠTINE U POSTUPANJIMA stečena tijekom školovanja omogućila dovoljnu pripremljenost za rad	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Da	42	42,0	55	46,6
Ne	49	49,0	53	44,9
Ne znam	9	9,0	10	8,5
Ukupno	100	100,0	118	100,0

Dobiveni rezultati upućuju na nešto bolju pripremljenost za rad polaznika srednjoškolskog programa temeljem stečenih teorijskih znanja (43 %, tablica 37), no i bolju pripremljenost za rad polaznika prekvalifikacije temeljem stečenih praktičnih znanja i vještina u postupanjima (46,6 %, tablica 38). Potrebno je skrenuti pozornost na značajan broj anketiranih policijskih službenika (u rasponu od 41 % do 50 %, tablice 37 i 38) koji su mišljenja da im ni stečena teorijska ni stečena praktična znanja i vještine u postupanjima nisu omogućila dovoljnu pripremljenost za rad.

Tablica 39: Dob polaznika – policijski službenici

Je li bolje da su polaznici MLADI ILI STARIJI kad se uključuju u obrazovanje za zanimanje policajac/ka?	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Mlađi	76	76,0	13	11,0
Stariji	11	11,0	85	72,0
Svejedno	12	12,0	18	15,3
Ne znam	1	1,0	2	1,7
Ukupno	100	100,0	118	100,0

Na pitanju "Je li bolje da su polaznici mlađi ili stariji kad se uključuju u obrazovanje za zanimanje policajac/ka" ispitanici većinom preferiraju oblik obrazovanja koji su pohađali, pa tako 76 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja smatra kako je bolje da su

polaznici mlađi, dok 72 % polaznika prekvalifikacije smatra kako je bolje da su polaznici stariji. Po 11 % ispitanika u obje grupe smatra da je primjerenija dob za početak obrazovanja suprotna od njihove trenutačne dobi.

Tablica 40: Drugo zanimanje – policijski službenici

Pozitivno mišljenje policijskih službenika o činjenici da polaznici prekvalifikacije (za razliku od polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog programa) IMAJU JOŠ JEDNO zanimanje stečeno redovitim srednjoškolskim obrazovanjem	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Da	62	62,0	97	82,2
Ne	16	16,0	4	3,4
Ne znam	22	22,0	17	14,4
Ukupno	100	100,0	118	100,0

U ukupnom broju ispitanika čak 62 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 82,2 % polaznika prekvalifikacije ima pozitivno mišljenje o činjenici da polaznici prekvalifikacije (za razliku od polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog programa) imaju još jedno zanimanje stečeno redovitim srednjoškolskim obrazovanjem. Većina opisnih odgovora slična je odgovorima predavača i voditelja (tablica 24) te se odnosi na prethodno stečena znanja koja doprinose boljoj kvaliteti rada i na određenu "sigurnost" onih koji imaju još jedno zanimanje u slučaju prestanka radnog odnosa u MUP-u.

Tablica 41: Mentorski program obuke

Stupanj zadovoljstva policijskih službenika MENTORSKIM PROGRAMOM OBUKE vježbenika i njegovim načinom provedbe	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Bez odgovora	1	1,0		
U potpunosti nezadovoljan/na (1)	6	6,0		
Donekle nezadovoljan/na (2)	9	9,0	2	1,7
Ni zadovoljan/na ni nezadovoljan/na (3)	16	16,0	17	14,4
Donekle zadovoljan/na (4)	37	37,0	44	37,3
U potpunosti zadovoljan/na (5)	31	31,0	55	46,6
Ukupno	100	100,0	118	100,0
	$\bar{X} / 3,75$ SD / 1,22		$\bar{X} / 4,29$ SD / 0,78	

Većina ispitanika donekle je ili u potpunosti zadovoljna Mentorskim programom obuke vježbenika i njegovim načinom provedbe. U uzorku polaznika srednjoškolskog programa takvih je 68 %, a u uzorku polaznika prekvalifikacije 83,9 %.

Tablica 42: Potreba promjene Mentorskog programa obuke

Mišljenje policijskih službenika o tome postoji li potreba za PROMJENOM MENTORSKOG PROGRAMA obuke vježbenika	Srednjoškolski program 2011./2013.		Prekvalifikacija 2013./2014.	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Bez odgovora	1	1,0		
Da	25	25,0	18	15,3
Ne	49	49,0	81	68,6
Ne znam	25	25,0	19	16,1
Ukupno	100	100,0	118	100,0

Kako su u prethodnom pitanju polaznici prekvalifikacije pokazali veće zadovoljstvo Mentorskim programom obuke vježbenika i njegovim načinom provedbe, tako je u ovom pitanju više polaznika srednjoškolskog programa iskazalo potrebu za promjenom programa.

4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

U pripremnom dijelu ovog istraživanja prikupljeni su dostupni podaci o satnicama pojedinih programa s posebnim osvrtom na satnicu stručnih predmeta, ukupno trajanje programa, pokazatelje uspjeha te podatke o stručnoj spremi i spolu polaznika (tablice 1 – 5). Analizom ovih podataka utvrđena je dosljednost u izradi i provedbi nastavnih programa u dijelu stručnih predmeta koja je rezultat već zadanih kompetencija i ishoda učenja sukladno s izrađenim Standardom zanimanja policajac/policajka i Standardom kvalifikacija policajac/policajka. Osnovna razlika očituje se u vremenskom trajanju pojedinog programa te broju sati općih predmeta. Na temelju opisnih odgovora ispitanika iz anketnog upitnika uočavaju se izvjesne prednosti programa srednjoškolskog obrazovanja, a to je njegovo duže trajanje i zbog toga donekle lakša provedba nastavnog programa dok su prednosti prekvalifikacije veća motivacija polaznika, viši stupanj emocionalne zrelosti, a u skladu s tim i bolja komunikacija te radne navike polaznika.

Vezano uz zadovoljstvo ispitanika nastavnim programima u cjelini, anketirani predavači i voditelji obrazovnih skupina podjednako su zadovoljni jednim i drugim programom (tablica 8), a većina policijskih službenika (71 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 77,5 % polaznika prekvalifikacije) donekle je ili u potpunosti zadovoljna nastavnim programom koji su pohađali (tablica 27). Treba naglasiti da je samo po jedan policijski službenik u obje skupine u potpunosti nezadovoljan/na programom u cjelini.

Jedno od ključnih pitanja u ovom istraživanju odnosi se na pripremljenost polaznika za rad u budućem zanimanju (tablice 13 i 34). Većina ispitanih predavača i voditelja obrazovnih skupina (38,1 %) smatra da su polaznici prekvalifikacije bolje pripremljeni za rad u budućem zanimanju, ali taj rezultat nije potvrđen u dijelu samoprocjene policijskih službenika o stupnju općenite pripremljenosti za rad na početku njihova vježbeničkog staža. U oba je programa oko polovine ispitanika procijenilo da su donekle ili u potpunosti pripremljeni za rad, dok je nešto više od jedne trećine polaznika obaju programa svoju pripremljenost ocijenilo s ni pripremljen/na ni nepripremljen/na, no nije utvrđena statistički značajna razlika u rezultatima ove dvije grupe (tablice 35 i 36). Općenito gledano, čini se da je krajnji rezultat obaju programa zadovoljavajući, ali vidljivo je da postoji prostor za poboljšanje kod određenog

broja polaznika (14 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 12,7 % polaznika prekvalifikacije) koji sebe procjenjuju u potpunosti ili donekle nepripremljenima.

U raspravama o kvaliteti uspoređivanih oblika obrazovanja često se potencira i važnost dobi u kojoj polaznici započinju obrazovanje za policajca/policajku. Dvogodišnji program srednjoškolskog obrazovanja polaznici započinju kao 16-godišnjaci, dok je raspon godina starosti za prijavu na program prekvalifikacije 18 – 28 godina, odnosno polaznik u trenutku zasnivanja radnog odnosa u Ministarstvu unutarnjih poslova ne smije biti stariji od 30 godina. Većina ispitanih predavača i voditelja obrazovnih skupina (80,5 %) smatra da je dob u kojoj polaznici započinju svoje obrazovanje važna, i to: 41,5 % smatra da je bolje da polaznici budu stariji, a 34,1 % misli da je bolje da budu mlađi (tablice 16 i 17). Anketirani policijski službenici na pitanje o poželjnoj dobi (tablica 39) većinski preferiraju dob u kojoj su pohađali obrazovanje (76 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 72 % polaznika prekvalifikacije). Za različitu dobnu skupinu u obje se grupe opredijelilo po 11 % polaznika. Iz ovakve raspodjele odgovora razvidno je da se većina ispitanika čvrsto opredijelila po pitanju važnosti dobi, ali i pokazala da ne postoji većinsko mišljenje o tome koja je dob bolja za početak obrazovanja.

Temeljem ovakve podjele potrebno je analizirati i dostupna saznanja o razlikama u kognitivnim funkcijama adolescenata (program srednjoškolskog obrazovanja) i osoba mlađe odrasle dobi (program prekvalifikacije)

Za *adolescenciju* (faza od 13. do 20. godine života) karakteristične su vrlo intenzivne promjene u tjelesnom, emocionalnom, socijalnom i kognitivnom funkcioniranju. Zbog toga adolescenti često reagiraju više na temelju emocija nego intelektualno, a na kognitivnom planu javljaju se pozitivne promjene u kvaliteti i kapacitetu mišljenja i doživljavanja. Razvoj inteligencije utječe na promjenu strukture ličnosti i formiranje identiteta (uključujući i definiranje profesionalnih izbora), a sposobnosti učenja i pamćenja sve su bolje i trajnije te adolescenti pokazuju sve veću sposobnost zadržavanja apstraktnog materijala (Buretić Tomljanović i sur., 2008). Tijekom *mlađe odrasle dobi* (faza od 20. do 30. godine života) sve su kognitivne sposobnosti čovjeka na najvišoj individualnoj razini (inteligencija, mišljenje, učenje i pamćenje). Kod mladih odraslih ljudi najistaknutija je primjena inteligencije u smislu postizanja dugoročnih ciljeva, a općenito pokazuju interes prema novim informacijama te primjeni stečenog znanja (Buretić Tomljanović i sur., 2008).

Razvojna istraživanja pokazuju da nema značajnih razlika u kognitivnim sposobnostima adolescenata i osoba mlađe odrasle dobi. S obzirom na to da do opadanja dolazi tek nakon šezdesete godine života, kratkoročno i dugoročno pamćenje na vrhuncu su u navedenim razvojnim fazama, a uzroci zaboravljanja informacija također su jednaki za oba životna razdoblja (Zarevski, 1997). Dakle, nema razlike u sposobnosti učenja između osoba mlađe odrasle dobi i adolescenata, no u razvojnoj fazi mlađe odrasle dobi u usporedbi s adolescencijom u većem se stupnju mogu javiti manjak motivacije i izdržljivosti u učenju (Buretić Tomljanović i sur., 2008). Odrasle osobe također različito od mlađih pristupaju učenju (Smith, 1982, prema Brookfield, 1986, u Vizek Vidović i Vlahović Štetić, 2007), pa im je teže ponovno se uključiti u proces obrazovanja, ali, jednom kad donesu odluku, odgovorniji su prema obavezama od mlađih učenika zbog subjektivnog mišljenja da u budućnosti imaju manje prilika za nadoknađivanjem eventualnog neuspjeha u postizanju zadanih ishoda učenja. Odrasle osobe imaju i više životnog iskustva od adolescenata, što im omogućuje veći stupanj kvalitete opažanja i kritičke evaluacije. Zbog svega navedenog, za razliku od mlađih učenika, u

obrazovanju odraslih važno je imati na umu da su osobe ove životne dobi najspremnije za učenje kad im se promijene životne i/ili radne okolnosti te da je njihova općenita uspješnost u učenju u visokom stupnju povezana s učenjem pomoću situacijski određenih primjera te s motivacijom za osobnim razvojem i usavršavanjem (Knowles i sur., 1996; Jarvis, 2006, u Vizek Vidović i Vlahović Štetić, 2007). Također je važno naglasiti da je odraslim učenicima važno prepoznati korisnost ishoda učenja prije samog ulaganja napora u usvajanje materijala te da povratne informacije i uočavanje njihovih sposobnosti od strane osoba uključenih u obrazovni proces znatno pospješuju postizanje očekivanih ishoda učenja.

Iz svega navedenog proizlazi da, unatoč većinskom mišljenju, sama dob u kojoj polaznici započinju svoje obrazovanje nije presudna za konačno uspješno svladavanje programa, već je važnije tijekom postupka odabira budućih polaznika posebno obratiti pozornost na motivaciju kao pokretački čimbenik, a tijekom obrazovanja na kvalitetno praćenje procesa usvajanja znanja polaznika te po potrebi intervenirati i prilagoditi pojedine sadržaje.

Sljedeći često problematizirani podatak u raspravama jest činjenica da polaznici prekvalifikacije, za razliku od polaznika dvogodišnjega srednjoškolskog programa, imaju još jedno zanimanje. Dobiveni rezultati upućuju na to da većina svih ispitanika tu činjenicu ocjenjuje pozitivnom. U grupi predavača i voditelja (tablica 24) takvih je 59,5 %, dok kod anketiranih policijskih službenika (tablica 40) tu činjenicu smatra pozitivnom 62 % polaznika programa srednjoškolskog obrazovanja i 82 % polaznika prekvalifikacije.

Na temelju dobivenih opisnih odgovora, najčešći argumenti onih koji takvu činjenicu smatraju negativnom jesu mišljenja da policijski službenici pokazuju veću privrženost službi ako im je to jedino zanimanje te da su se polaznici prekvalifikacije već jednom školovali u civilnom srednjoškolskom obrazovanju na teret poreznih obveznika. Argumenti za pozitivno gledanje na taj podatak vide se u većem opsegu prethodno stečenih znanja koja polaznicima olakšavaju usvajanje novih informacija tijekom obrazovanja, ali pomažu i u kasnijem kvalitetnijem obavljanju posla. Potrebno je naglasiti da je inzistiranje na samo jednom zanimanju u suprotnosti s postavkama Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN, 124/14.) i Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN, 22/13. i 41/16.), koji navode da će u obrazovanju biti osigurana horizontalna i vertikalna prohodnost sustava radi osiguravanja mogućnosti učenicima da tijekom obrazovanja promijene vrstu škole (horizontalna prohodnost) te mogućnost daljnjeg obrazovanja i stjecanja više razine obrazovanja (vertikalna prohodnost). Nadalje, oba dokumenta istovremeno promiču i proces cjeloživotnog učenja radi stjecanja i unapređivanja kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe te osiguravanja uvjeta za jednaku dostupnost obrazovanja tijekom cijelog života, za višesmjernu horizontalnu i vertikalnu prohodnost, stjecanje i priznavanje kvalifikacija.

Zanimljivo je da se i pobornici i protivnici "drugog zanimanja" u raspravama koriste istim argumentom, a to je da s još jednim zanimanjem policijski službenici lakše mogu napustiti službu u policiji. U svojoj biti to su dva suprotna stajališta jer je u jednom stajalištu u fokusu sustav u cjelini i njegova korist, dok je u drugom stajalištu fokus na dobrobiti pojedinca. Slijedom navedenoga nameće se pitanje koliko korist ima sustav zadržavajući policijskog službenika samo zato što nema mogućnost zapošljavanja izvan MUP-a te dolazi li zbog toga posljedično do negativne selekcija kadrova. S tim je u vezi također posebno važno uzeti u obzir činjenicu da su polaznici oba oblika obrazovanja dužni odraditi petogodišnji ugovor ili, ako sporazumno otkazuju ugovor o radu, nadoknaditi MUP-u ukupne troškove svoga policijskog obrazovanja.

Ovakvi argumenti otvaraju prostor za daljnja istraživanja učinkovitosti polaznika različitih programa temeljnoga policijskog obrazovanja kako bi se u dužem vremenskom slijedu praćenja mogli dobiti jasniji odgovori na postavljena pitanja.

Polazeći od činjenice da su oba programa temeljnoga policijskog obrazovanja izrađena sukladno sa Standardom zanimanja policajac/policajka i Standardom kvalifikacija policajac/policajka, cilj ovog rada nije bio dati odgovor koji je od ispitivanih programa temeljnoga policijskog obrazovanja bolji, već samo na osnovi prikupljenih podataka izložiti činjenice koje, temeljem iznesenih stavova nastavnika, voditelja i policijskih službenika, upućuju na to da oba programa kvalitetno ispunjavaju zadaće obrazovanja novih policijskih službenika, a odluku o prihvatljivijem programu trebalo bi donijeti nakon temeljite *cost benefit* analize⁸, zajedno s osvrtom na šire društvene aspekte koji se odnose na zapošljavanje u MUP-u RH.

LITERATURA

1. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Cjeloživotno učenje. <http://www.asoo.hr/default.aspx?id=659>
2. Buretić Tomljanović, A., Frančišković, T., Krajina, R., Pernar, M. i Prpić, I. (2008). *Psihološki razvoj čovjeka*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci – Medicinski fakultet.
3. CEPOL. (2006). Survey on European Police Education and Training (SEPE). Final Report. https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/SEPE_Final_Report.pdf
4. Policijska škola. (2014). Nastavni plan i program prekvalifikacije za zanimanje policajac/ka. Zagreb: Policijska akademija.
5. Pravilnik o izradbi i obrani završnog rada. Narodne novine, 118/09.
6. Pravilnik o policijskom obrazovanju. Narodne novine, 34/11.
7. Spahić, T. (2005). *Policijska obuka u Europi: Jedinstvo u raznolikosti*. Holzkirchen: Felix – Verlag, 3.
8. Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Narodne novine, 124/14.
9. Veić, P. i Cajner Mraović, I. (2004). *Police Training and Education: The Croatian Perspective*. Police Practice and Research: An International Journal, 5(2), 137.-148.
10. Vizek Vidović, V. i Vlahović Štetić, V. (2007). *Modeli učenja odraslih i profesionalni razvoj*. U: Ajduković, M. (ur.). Ljetopis socijalnog rada, 14(2), 283.–310.
11. Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Narodne novine, 22/13, 41/16.
12. Zakon o policiji. Narodne novine, 34/11., 130/12., 89/14.
13. Zarevski, P. (1997). *Psihologija učenja i pamćenja*. Jastrebarsko: Naklada slap.
14. <http://www.poslovni.hr/leksikon/cost-benefit-analiza-264>

⁸ **Cost-benefit analiza** (engl. *cost-benefit analysis*, njem. *Kosten-Nutzen-Analyse*) metoda je ekonomske analize kojom se uspoređuju i vrednuju sve prednosti i svi nedostaci nekoga privrednog pothvata ili projekta analizom troškova (*cost*) i koristi (*benefit*). Važna je za donošenje ispravne odluke i za korekciju projekata. <http://www.poslovni.hr/leksikon/cost-benefit-analiza-264>

Summary

Ines Žabek, Nikša Jelovčić, Vladimir Faber

Survey Conducted on the Police Officers Regarding the Quality of Various Forms of Basic Police Training

The aim of this paper is to explore views of police officers regarding the quality of various forms of basic police training in the Republic of Croatia. Data subjects in this survey are lecturers and supervisors of educational groups within Josip Jović Police School, as well as students attending regular two-year highschool police vocational training program (2012/2013), and those attending post-high school vocational police adult training program (2013/2014).

The following questionnaires have been used for obtaining data: The comparison between the two-year highschool program (2011/2013) and The adult police vocational training program - prequalification P-9 (2013/2014), and Evaluation Questionnaire – police officers, drafted for the purpose of this survey.

No similar study have been conducted in the Republic of Croatia until now, so this study is precondition for further deeper analysis to decide about the optimal form of basic police education in the Republic of Croatia.

In an objective manner, the paper presents the satisfaction with certain forms of education and their various segments (organisation, duration, quality, content, proportion of theory, exercises and school practice), as well as the satisfaction with the overall preparedness for work upon the completed police training.

Key words: police, training, attitudes, police officers.